

Om hjärnan

Hjärnan är ett anmärkningsvärt och komplext organ och väger ungefär lika mycket som en stor påse socker. Den kontrollerar varenda sak du gör. Den gör att du kan tänka, lära dig, skapa och känna känslor, samt kontrollera varje blinkning, andetag och hjärtslag. Det mesta av hjärnans aktivitet är vi inte medvetna om, och vi förlitar oss på dess enorma kapacitet varje ögonblick varje dag för att få våra system att fungera. Vi bearbetar mat, reglerar vår temperatur och får våra lungor att fungera utan en tanke.

När saker går fel i hjärnan kan det visa sig i förändringar i hur vi beter oss, rör oss eller ser, eller till och med i hur maten smakar för oss, beroende på var i hjärnan problemet finns.

Primär cancer

En tumör i den del av kroppen där cancer börjar kallas en primär tumör eller primär cancer. Cancer kan påverka någon del av kroppen, inklusive till exempel levern, huden, lungorna eller hjärnan. Vid lungcancer finns primärtumören i lungan. När cancer växer kan den påverka närliggande normal vävnad genom att trycka på den, skada den eller till och med växa in i den.

Metastaser

Ibland lossnar cancerceller från den primära canceren och sprider sig till andra ställen i kroppen, och canceren kan dyka upp på en ny plats.

Cancercellerna färdas runt i kroppen genom blodomloppet eller lymfsystemet. När canceren sprider sig på detta sätt kallas den nya tumören en metastaserande eller sekundär tumör.

Hjärnmetastaser är relativt vanliga vid lungcancer. De förekommer i cirka 10 % av fallen av icke-småcellig lungcancer (NSCLC) och upp till 50 % av fallen av småcellig lungcancer (SCLC).

Hjärnmetastaser kanske för närvarande inte påverkar hur du känner eller vad du kan göra, men de kan skapa olika problem, inklusive:

- Huvudvärk
- Illamående
- Letargi eller svår trötthet
- Svårigheter att flytta delar av kroppen eller problem med balans och samordning
- Domningar eller förlust av normal beröring och känsla
- Humörsvängningar och beteendeförändringar
- Anfall eller kramper
- Förvirring
- Problem med att läsa eller prata

Hur och när dessa symtom utvecklas med hjärnmetastaser beror på deras storlek och var i hjärnan de finns.

Hur läkare bedömer hjärnmetastaser

När din läkare misstänker att cancer har spridit sig till din hjärna, oavsett om du har symtom eller inte, kan de utföra olika kontroller och tester för att bedöma tumörernas omfattning och möjliga inverkan.

Dessa procedurer kan hjälpa ditt medicinska team att få en tydligare bild av vad som händer och samla in mer information för att hjälpa dig att fundera över vad du vill göra härnäst:

• **Noggrann neurologisk undersökning (nervsystemtester)**

Det finns andra tester som används för att kontrollera ditt nervsystem, leta efter problem som kan kopplas till en hjärntumör. Testerna kan inkludera kontroll:

- hand- och lemstyrka, balans och koordination
- reflexer, till exempel din knäböjsreflex
- hörsel, syn och hudkänsla
- minne och mental smidighet (med hjälp av enkla frågor eller aritmetik)

• **Datortomografi**

En datortomograf använder röntgenstrålar och en dator för att skapa detaljerade 3D-bilder av insidan av kroppen. Skanningen varar 10 till 20 minuter, men ditt möte kan vara längre. Du kommer normalt att kunna gå hem direkt efter undersökningen och äta, dricka och fortsätta med din dag.

• **MR-skanning (magnetisk resonanstomografi)**

Magnetisk resonanstomografi är en typ av skanning som använder starka magnetfält och radiovågor för att skapa detaljerade bilder av insidan av kroppen.

MR-skanningar är det nuvarande bästa sättet att identifiera och bedöma hjärnmetastaser. Du kan få en injektion av ett kontrastfärgämne som kallas gadolinium för att göra bilder tydligare under skanningen.

En MR-skanner är en kort cylinder, öppen vid båda ändar. Du kommer att ligga på en motoriserad säng som förflyttas inuti skannern. Skannern är ganska smal och kan besvära personer som lider av klaustrofobi. MR-teamet kan förklara och hjälpa dig om det oroar dig.

När den arbetar ger skannern högljudda knackande ljud ifrån sig. Du kommer antingen att få öronproppar eller några hörlurar att bära så att du kan lyssna på musik medan skanningen sker. Skanningen kan ta upp till en timme att slutföra men är vanligtvis mycket kortare.

Om du har en pacemaker betyder det vanligtvis att du inte kan genomföra en MR. Att ha något metalliskt i din kropp betyder inte alltid att du inte kan genomföra en MR-skanning, men du bör se till att du berättar för radiografen om du har en metallplatta, en konstgjord led eller ett cochleaimplantat, till exempel.

Sammantaget är skanningen säker och de flesta kan göra den.

• **Biopsi (vävnadsprov)**

Ibland kommer det att framgå av dessa tester att det finns hjärnmetastaser. Ibland råder det tvivel om arten av något onormalt som ses och en biopsi eller ett vävnadsprov kommer att föreslås. Detta kommer alltid att diskuteras noggrant med dig av ditt cancer-team. De kommer att förklara varför detta behövs och hur det kommer att utföras i ditt fall och hur länge du behöver vara på sjukhus.

Provet skickas till sjukhusets patolog som undersöker det noga för att identifiera vilken typ av cancer det är. Det kan visa att tumören är en primär hjärncancer, som har utvecklats från hjärnceller.

Det kan dock visa att tumören i själva verket är en sekundär cancer som har utvecklats från en primär cancer någon annanstans. Tumören kan bildas av cancerceller som har spridit sig (metastaserats) till exempel från canceren i dina lungor. Resultaten kan vara klara om några dagar även om det kan ta lite längre tid. Ditt medicinska team kommer att berätta när du kan förvänta dig att få svar.

Att veta vilken typ av cancer det är hjälper till att se till att du får den allra bästa behandlingen för dig.

Nästa steg – att bestämma vad som är rätt för dig

Att ha hjärnmetastaser innebär att din primära lungcancer har spridit sig från sin ursprungliga plats. Det finns ett antal alternativ för att hjälpa människor med hjärnmetastaser:

- Vanligtvis är den normala hjärnan runt en tumör vattenfylld eller svullen. Detta kallas ödem och förvärrar effekten av själva tumören. I sådana fall brukar läkare rekommendera en behandling med steroidtabletter för att minska svullnaden och symtomen tenderar att förbättras ganska snabbt.
- Avlägsnande av tumören är mest effektivt när det bara syns en och när tumören i andra delar av kroppen verkar vara bra kontrollerad.
- Strålbehandling och kemoterapi kan användas för att krympa tumören och hämma ytterligare tillväxt.

Ditt team kommer att arbeta för att ge dig bästa möjliga vård.

En känslofyllt tid

Detta kan vara en känslofyllt tid. Upptäckten av en hjärntumör, oavsett om det är en eller flera, är alltid mest upprörande. Du kommer alltid att ha tid på dig att bestämma vilken behandling som är rätt för dig, oavsett om det är på egen hand eller med stöd av din familj eller andra närstående.

Tillsammans med andra aspekter av din behandling kommer ditt lungcancerteam att arbeta hårt tillsammans med dig för att kontrollera eventuella symtom som är besvärande. De kommer att arbeta med dig för att ge allt stöd du behöver och hjälpa dig att fatta behandlingsbeslut och få vård baserat på vad som är viktigast för dig.

Det här är ett bra tillfälle, om du inte redan har gjort det, att skapa en skriftlig plan för din framtida vård så att det som görs med dig och för dig blir precis som du vill.

Vård i livets slutskede

Många patienter som lever med cancer är rädda för symtom som inte kan kontrolleras och för smärta i slutet av livet. Det är sant att hjärnans funktioner kan försämrans om tumörerna inte svarar som förväntat.

Men när det gäller hjärntumörer är smärta och andra symtom i allmänhet välkontrollerade och sömnheten tar långsamt över.

GLOBAL LUNG CANCER
COALITION

Hjärnmetastaser
© Global Lung Cancer Coalition
www.lungcancercoalition.org

Denna informationsbroschyr har tagits fram av sekretariatet för Global Lung Cancer Coalition (GLCC) och granskats av experter på lungcancer. För mer information om de support- och informationstjänster som finns tillgängliga i ditt land, besök www.lungcancercoalition.org Version 1.0 – December 2022.